

מראי מקומות - סוכה

כב:

א. לא קשיא כאן מלמעלה כאן מלמטה

פרש"י, מה דדייקינן דכי הדדי פסולה, למעלה קאי, דכששוין למעלה, נמצא דלמטה הוי חמתה מרובה מצלתה. והא דדייקינן כי הדדי כשרה, היינו כי הדדי למטה, דאז ידוע שהקנים רחבים מן האוירה והעיר הקהלות יעקב (סי' א) דדברי רש"י קשים, דמעיקרא משמע דהעיקר הוא הצל או החמה למטה, ואם יהי' שוה בשוה למטה כשרה, והפסול בשוין למעלה הוא משום שיש חמתה מרובה למטה, ובהמשך דברי רש"י משמע דהעיקר תלוי בהסכך, דכי דכשוין למטה, ידוע דיש קנים מרובים מאוירה, וא"כ משמע דתלוי בזה, וצריך להיות רוב ממש. וע"ש שכ' לדייק מדברי רש"י בריש מכילתין דבאמת הכל תלוי בחמה וצל שלמטה, ובשוה בשוה סגי (ולא ביאר לשון רש"י בסוף דבריו כאן, וצ"ע). והק' תוס' ע"ז, דהא ר"פ דגמרון ס"ל בעירובין דפרוץ כעומד כשר, וא"כ מאי שנא דבשוה למעלה פסול. ותי' הראשונים (ה"ר ועוד) דס"ל לרש"י דהכל תלוי בצל וחמה, ולכן כיון דחמתה למטה מרובה מצלתה, נמצא דבאמת הוי פרוץ מרובה על העומד, דהא כאן הכל תלוי בהחמה וצל. ולכן פי' התוס' דבאמת כשר היכא דשוה הסכך עם האויר למעלה, ומש"כ דלמטה פסולה, היינו היכא דעומד למטה ומעיין כלפי מעלה ודומה בעיניו דאויר וסכך כי הדדי, פסולה, דבאמת האויר רחב טפי. וכ' הקה"י שם דנח' רש"י ור"ת בהא דבעינן צלתה מרובה מחמתה, דר"ת ס"ל דהכל תלוי בהסכך, ורש"י ס"ל דהכל תלוי בחמה וצל. וע' ריטב"א שהק' על ר"ת, דא"כ גם הסכך מתמעט ע"י ריחוק זה, ולמה שייך סברא זו דוקא באוירה. וכ' הר"ן דלפי הפשט של ר"ת צ"ל דהאויר מתמעט יותר מן הסכך לפי שאין כח הראות נתפס בו (ול"ק מה דתוס' הביאו ראי' מהא דונהי בעינינו כחגבים, דלא מיירי באוירה מ"מ י"ל דתוס' לא באו להביא ראי' להא דאויר מתמעט יותר, אלא להא דע"י ראי' מרחוק נראים דברים כקטנים, ומעצמנו אנו יודעים דאויר מתמעט יותר).

ב. ת"ר המעובה כמין בית וכו'

כ' הטור (או"ח תרל"א, ג), "וצריך שלא יעשה כיסוייה עב מאד כדי שיהו הכוכבים וניצוצי השמש נראין מתוכה". וע' ב"י שהביא מה שהרא"ש והר"ן מביאים מהירושלמי דצריך לכתחלה שיהי' יכול לראות כוכבים. וכ' הב"י דמשמע מל' הר"ן דדוקא כוכבי חמה (דלפי פרש"י היינו זהרורי חמה) צריך לכתחלה שיהי' יכול לראות, ולא כוכבי לילה. אבל מהטור נראה דס"ל דמה שנקט מתני' ל' "כשרה" בכוכבים סתם, משמע דקאי אפי' על כוכבי לילה, ולכן צריך ג"כ יכולת לראותם לכתחלה. וכ' הב"י דהא דנקט הטור שניהם, ולא אמר רק הכוכבים הקטנים ביותר, משמע דס"ל דשניהם חד שיעורא הוא, וא' יכול לשער ביום, וא' בלילה (וזה לכאור' תמוה מברייתא בסוגיין, דמבואר דב' דברים הם, ואם כוונתו דהירו' לא ס"ל כן, מהכ"ת להכריע כהירו' כנגד הבליל, וצ"ע).

אגב, ע"ש בב"י שהביא מל' הרמב"ם דמשמע דפי' "כוכבי חמה" היינו כוכבים גדולים הנראים ביום, ודלא כרש"י.

ג. כשרה ואין עולין לה ביו"ט

כ' רש"י, אבל אם עבר ועלה, יצא ידי חובתו. והק' הפמ"ג (תרכ"ח, משב"ז ג') הא כיון דא"א לקיים מצוותו כי אם בעבירה, לימא דהוה מצוה הבאה בעבירה, ולמה יצא. ואף בליל א', דיש מצוה חיובית לאכול בסוכה, לא אתי עשה דאורייתא ודחי ללא תעשה דרבנן, וא"כ למה יצא, ונשאר בצ"ע. (אמנם ע' במצפה איתן דגרס בדברי רש"י "לא יצא ידי חובתו"). וע' בשו"ת תורת חסד (או"ח, ריש סי' ל"א), שכ' דהיכא דהעבירה היא מדרבנן, ואינה חפצא דעבירה, אלא הזמן גורם לה, בזה לא אמרי' דהוי מצוה הבאה בעבירה.

ד. ואין עולין לה ביו"ט

כ' הפני יהושע דאע"ג דלכאור' אין מקום דין זה לכאן, אולם כ' לרבנות לענין סוכה, דאע"ג דלכתחלה אין עולין לה ביו"ט, אפ"ה כשרה בדיעבד, ויצא ידי חובת סוכה. וגם אשמעינן דלא בעינן סוכה הראוי' לשבעה, ודלא כר' יהודה.